

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Sivistysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (HE 197/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava sivistysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtaja Jonna Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallitusneuvos Henna Närhi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Pia Suvivuo, sosiaali- ja terveysministeriö
- ryhmäpäällikkö Kaisa Saukko, Lupa- ja valvontavirasto
- osaamisaluejohtaja Päivi Haarala, Metropolia Ammattikorkeakoulu
- kliininen opettaja Sanna Laaninen-Rönnberg, HUS-yhtymä, ensihoidon yksikkö
- johtava ylihoitaja Katja Koskinen, HUS-yhtymä, synnytysyksikkö
- johtajaylihoitaja Merja Meriläinen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- toimitusjohtaja - rehtori Kati Komulainen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- puheenjohtaja Päivi Oinonen, Suomen Kätilöliitto ry
- korkeakoulupolitiikan erityisasiantuntija Samuli Leppämäki, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
- erityisasiantuntija Liisa Karhe, Suomen Sairaanhoidajat ry
- puheenjohtaja Kirsi Grym, Suomen Terveystieteiden ja -hoitajaliitto STHL ry
- yhteiskuntasuhteiden päällikkö Ira Hietanen-Tanskanen, Tehy ry
- koulutusasioiden päällikkö Juha Kurtti, Tehy ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Työterveyslaitos

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että ensihoitajakoulutus, kätilökoulutus ja terveydenhoitajakoulutus säädetään erillisiksi, sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi suoritettaviksi koulutuksiksi. Uudistuksen tavoitteena on mahdollistaa sairaanhoitajatutkinnon jo suorittaneiden pätevytyminen ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan tehtäviin ilman toisen saman tasoisen ammattikorkeakoulututkinnon suorittamista, vähentää päällekkäisten tutkintojen suorittamista sekä kohdentaa tutkintokoulutuksen aloituspaikkoja niille, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa tai samantasoista opiskeluoikeutta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perusteltuina esityksen tavoitteita sujuvoittaa terveydenhoitajan, ensihoitajan ja kätilön koulutuspolkua sekä vähentää epätarkoitustenmukaisten päällekkäisten tutkintojen suorittamista ja kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveysalan koulutusrakenteita kehitetään siten, että ne tukevat osaamisen joustavaa täydentämistä, vastaavat palvelujärjestelmän muuttuviin tarpeisiin, turvaavat henkilöstön saatavuutta ja mahdollistavat tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen. Koulutusrakenteiden kehittäminen tukee osaltaan myös sosiaali- ja terveysministeriön Hyvän työn ohjelman tavoitetta helpottaa sosiaali- ja terveysalan henkilöstöpulaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkastelee lausunnossaan ehdotettuja muutoksia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden sekä alan houkuttelevuuden näkökulmasta.

Esityksen mukaan ensihoitajakoulutuksen laajuus on jatkossa 90 opintopistettä (tavoitteellinen suoritus aika 1,5 vuotta), kätilökoulutuksen laajuus 3 000 tuntia (tavoitteellinen suoritus aika 1,5 vuotta) ja terveydenhoitajakoulutuksen laajuus 60 opintopistettä (tavoitteellinen suoritus aika 1 vuotta). Valiokunta pitää tärkeänä, että ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutukset on esitetyn mukaisesti edelleenkin mahdollista suorittaa yhtenäisenä koulutuksena sairaanhoitajakoulutuksen kanssa. Ammattikorkeakoulut voivat toteuttaa nämä koulutukset nykyiseen tapaan opetussisällöiltään integroituneessa koulutusohjelmassa, ja toisen asteen koulutuksen suorittaneet voivat jatkossakin hakeutua suorittamaan suoraan ensihoitajaksi ja terveydenhoitajaksi tähtäävää koulutusta. Tällöin koulutuksen tavoitteellinen suoritus aika on 4 vuotta kuten nykyään.

Kätilökoulutuksen osalta tavoitteellinen suoritus aika kuitenkin muuttuu esityksen myötä nykyisestä. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY (ammattipätevyysdirektiivin) vaatimusten vuoksi kätilöt suorittavat jatkossa ensin sairaanhoitajakoulutuksen ja sen jälkeen kätilön ammattiin johtavan säännellyn koulutuksen. Sairanhoitajakoulutuksen tavoitteellinen suoritus aika on 3,5 vuotta ja kätilökoulutuksen 1,5 vuotta, eli kätilökoulutuksen pituus laajenee nykyisestä 4,5 vuodesta 5 vuoteen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon ja kätilökoulutuksen suorittaminen noin 4,5 vuodessa on koulutuksen enimmäisaikojen puitteissa kuitenkin edelleen mahdollista opiskelijan yksilöllisistä ratkaisuksista riippuen, jos otetaan huomioon mahdollisuus hyväksilukea opintoja kätilökoulutukseen.

Kätilökoulutuksen houkuttelevuuden lisäämiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että ammattikorkeakoulut tarjoavat jatkossa hakuvaihtoehtoja, joissa opiskelija valitaan samassa

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp

haussa suorittamaan sairaanhoitajatutkintoa ja ehdollisesti suorittamaan kättilökoulutusta. Tällöin opiskelija tietää, että hänellä on oikeus kättilökoulutuksen suorittamiseen sairaanhoitajatutkinnon jälkeen, ja korkeakoulu voi huomioida sairaanhoitajakoulutuksen aikana kättilötyön näkökulman opinnoissa. Sairaanhoitajakoulutukseen on valiokunnan saaman selvityksen mukaan mahdollista sisällyttää enintään 30 opintopistettä opintoja, joissa opiskelija suuntautuu kättilön ammatissa vaadittavaan osaamiseen. Näiden opintojen lukeminen hyväksi kättilökoulutukseen lyhentää kättilökoulutuksen suoritusaikaa noin puolella vuodella, jolloin kättilökoulutuksen pituus vastaisi nykyistä kättilökoulutuksen pituutta.

Valiokunta pitää myönteisenä, että ehdotettu kättilön koulutuksen rakenne täyttää nykyistä selkeämmin ammattipätevyysdirektiivissä kättilön koulutukselle asetetut edellytykset, koska se helpottaa henkilöiden asemaa liikuttaessa EU- ja ETA-alueella. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, ettei esityksessä käsitellä ammattipätevyysdirektiivin mahdollistamaa vaihtoehtoa, jossa kättilökoulutus on mahdollista suorittaa suoraan ilman sairaanhoitajan pätevyyttä, jolloin kättilökoulutuksen vähimmäiskesto olisi 3 vuotta. Valiokunnan opetus- ja kulttuuriministeriöltä saaman selvityksen mukaan Suomessa on pitkään katsottu laajassa yhteisymmärryksessä ministeriöiden, ammattikorkeakoulujen sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa, että Suomessa kättilöiden on oltava myös sairaanhoitajia. Vuosina 2021–2023 toimineessa sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankkeessa (SOTEKO) katsottiin, että työmarkkinoiden toimivuuden vuoksi terveydenhoitajien, ensihoitajien ja kättilöiden on jatkossakin saatava laillistus sairaanhoitajiksi. Tämän vuoksi ammattipätevyysdirektiivin mahdollistamaa kolmivuotista kättilökoulutusta ei ole käsitelty hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että kättilökoulutuksen mahdollinen pidentyminen koulutusrakenteeseen tehtyjen muutosten myötä voi muuttaa odotuksia kättilön työstä ja palkkauksesta. Sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen suoritettavan lisäkoulutuksen odotetaan vaikuttavan työn luonteeseen kohti asiantuntija- tai esihenkilötehtäviä, vaikka pääosa kättilöistä tulee kuitenkin edelleen sijoittumaan kliiniseen potilastyöhön. Kättilökoulutuksen suorittaminen ei välttämättä ole houkutteleva vaihtoehto sairaanhoitajana jo työskentelevälle. Koulutuksen mahdollinen pidentyminen voi myös vähentää nuorten kiinnostusta kättilön ammattia kohtaan ja nostaa kynnystä jatkaa opiskelua sairaanhoitajasta kättilöksi. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että esityksen mukainen koulutusmalli on esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa johtanut kättilöiden saatavuuden heikkenemiseen, vaikka pidempää koulutusta on kompensoitu korkeammalla palkalla. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää välttämättömänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia erityisesti kättilöiden saatavuuteen seurataan.

Valiokunta kiinnittää sivistysvaliokunnan huomiota myös riittävän käytännön harjoittelun järjestämisen haasteisiin. Tällä hetkellä kättilön koulutus sisältää 48 opintopistettä kliinisen kättilötyön ja 7 opintopistettä kättilötyön syventävää harjoittelua, mikä tarkoittaa noin puolta suunnitelluista 3 000 tunnin kättilön opinnoista. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että opintoja tulisi voida edistää myös kesällä, jotta sekä teoria- että käytännön opinnot saadaan toteutettua tavoiteajassa. Harjoittelupaikkoja on kuitenkin kesäaikaan vain rajoitetusti tarjolla henkilöstön kesälomien vuoksi. Valiokunnan opetus- ja kulttuuriministeriöltä saaman

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp

selvityksen mukaan esityksen tavoitteena ei ole lisätä harjoittelua kesäaikaan ja harjoittelupaikkojen saatavuushaasteet eivät riipu ehdotetusta koulutusmallista. Valiokunta toteaa, että harjoittelupaikkojen saatavuus on keskeinen edellytys laadukkaaseen ja työelämän tarpeisiin vastaavaan sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen järjestämiseksi, ja pitää välttämättömänä, että harjoittelupaikkojen saatavuuteen liittyviä ongelmia pyritään ratkaisemaan osana Hyvän työn ohjelmaa yhteistyössä hyvinvointialueiden ja alan oppilaitosten kanssa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös kysymys kättilökoulutuksen muuttamisesta ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin (YAMK) koulutuksen laadun, vetovoiman ja kättilöiden saatavuuden turvaamiseksi. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon mallia kättilökoulutuksen uudistamiseksi on ehdotettu aiemmin myös kansallisissa selvityksissä (Karttunen & Vallimies-Patomäki; 2015, Mettälä & Äimälä ym., 2019) ja sitä on arvioitu myös SOTEKO-hankkeessa. Esityksen (s. 28–29) mukaan perustutkinnon kaltaisten koulutusten siirtäminen ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin kuitenkin hämärtäisi tutkintotasojen välistä selkeää työnjakoa ja edellyttäisi kättilökoulutukseen merkittäviä sisällöllisiä muutoksia sekä pidentäisi entisestään kättilöiden koulutuspolkua. Lisäksi osaamistavoitteiden saavuttamisen edellyttämä harjoittelumäärä poikkeaa YAMK-tutkintojen rakenteesta ja estäisi muiden YAMK-tason osaamistavoitteiden toteutumisen tutkinnon nykyisessä laajuudessa, jolloin koulutus poikkeaisi olennaisesti ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteista ja toteutusperiaatteista. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että nykyisen kättilökoulutuksen tuottama osaaminen on työelämän tarpeisiin nähden riittävä ja tarkoituksenmukainen, mutta pitää tärkeänä, että koulutusajan pituus vastaa tutkintopätevyyttä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös kysymys ensihoitajien laillistamisesta ensihoitaja (AMK) -tutkintonimikkeellä ensihoitajien kelpoisuuden, ammattiaseman ja koulutuksen aseman selkeyden varmistamiseksi. Ensihoitajan ammattia ei nykyisin säännellä Suomessa, vaan ensihoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneet laillistetaan sairaanhoitajiksi ja he ovat laillistettuina sairaanhoitajina ammattihenkilövalvonnan piirissä. Ammattihenkilövalvonnan näkökulmasta on tärkeää, että hoitotason ensihoidossa työskentelevät ensihoitajat ovat valvonnan piirissä työn vaativuuden ja vastuullisuuden sekä merkittävän asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisen riskin vuoksi. Valiokunta pitää perusteltuna, että parhaillaan käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön uudistuksen yhteydessä säädetään oikeudesta harjoittaa ensihoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä niin, että ensihoitajan AMK-tutkinnon tai tutkintonimikkeeseen johtaneen koulutuksen suorittanut erottuisi niistä laillistetuista sairaanhoitajista, joilla ei vastaavaa erikoispätevyyttä ole. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että sivistysvaliokunta ehdottaa asiasta lausumaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää,

että sivistysvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp

että sivistysvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman (Valiokunnan lausumaesitys).

Valiokunnan lausumaesitys

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii, että parhaillaan käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön uudistuksen yhteydessä säädetään oikeudesta harjoittaa ensihoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Helsingissä 26.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok (osittain)
jäsen Kim Berg sd
jäsen Maaret Castrén kok (osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Aki Lindén sd (osittain)
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas (osittain)
jäsen Minna Reijonen ps (osittain)
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Ville Väyrynen kok (osittain)
varajäsen Milla Lahdenperä kok (osittain)
varajäsen Mira Nieminen ps (osittain)
varajäsen Markku Siponen kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp
Eriävä mielipide 1 /sd, kesk, vihr, vas

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Hallituksen esityksellä sujuvoitetaan sote-alan tutkintorakennetta tavoitteena vähentää päällekkäistä korkeakoulutusta. Kannatamme monia esityksen tavoitteita, mutta emme voi hyväksyä esitystä kättilökoulutuksen osalta. Tästä syystä jätämme lausuntoon eriävän mielipiteemme.

Hallitus esittää muutoksia kättilökoulutukseen ns. ammattipätevyysdirektiivin (2005/36/EY) vaatimusten vuoksi. Esityksen mukaan kättilöt suorittaisivat jatkossa ensin sairaanhoitajakoulutuksen ja sen jälkeen kättilön ammattiin johtavan säännellyn koulutuksen. Sairanhoitajakoulutuksen laajuus on 210 opintopistettä (tavoitteellinen suoritus aika 3,5 vuotta) ja kättilökoulutuksen laajuus olisi 3 000 tuntia ja 18 kuukautta (tavoitteellinen suoritus aika 1,5 vuotta). Ammattipätevyysdirektiivin vaatimusten ja suomalaisen sairaanhoitajakoulutuksen laajuuden vuoksi kättilökoulutus pitenisi nykyisestä 4,5 vuodesta 5 vuoteen.

Valiokunnan saamien asiantuntija-arvioiden mukaan käytännössä 1,5 vuoden tavoitteellinen suoritus aika on epärealistinen, koska 3 000 tuntia opiskelua vastaa 112 opintopistettä, kun taas 1,5 vuotta vastaa 90 opintopistettä. Kritiikkinä on, että nyt esitetyn koulutusmallin myötä kättilöopinnot venyvät, työ ja palkkaus pysyvät ennallaan, eikä osaamistasokaan nousisi esitetyssä rakenteessa. Kättilökoulutus ei näyttäytyisi sairaanhoitajana työskenteleville houkuttelevana, ja voisi myös heikentää nuorten kiinnostusta alalle. Esitetty malli uhkaa heikentää ammattilaisten saatavuutta tilanteessa, jossa jo nyt on rekrytointihaasteita.

Esityksen mukaan jatkossakin ammattikorkeakoulut voisivat tarjota mahdollisuutta hakea yhtä aikaa opinto-oikeutta sairaanhoitajan (AMK) ja kättilön koulutukseen. Opiskelijat otettaisiin kättilökoulutukseen, kun he ovat ensin suorittaneet sairaanhoitajakoulutuksen. Vaikka valinta kättilökoulutukseen olisi ehdollinen, ajatuksena on, että malli voisi vähentää koulutusvalintoihin ja hakuvaiheeseen liittyvää epävarmuutta. Samoin ammattikorkeakoulut voisivat tarjota mahdollisuuksia kättilön työhön ammatillisia valmiuksia antavien opintojen suorittamiseen jo sairaanhoitajakoulutuksen aikana, ja nämä opinnot voitaisiin lukea hyväksi osana myöhempää kättilökoulutusta. Näin olisi mahdollista ainakin teoreettisesti lyhentää koulutuksen kestoa ja pitää koulutuksen kokonaisuutta mielekkäämpänä.

Mielestämme esitys olisi kuitenkin tullut palauttaa uuteen valmisteluun siten, että kättilökoulutus muutettaisiin tutkintoon johtavaksi, vähintään noin 120 opintopisteen laajuiseksi, ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi, joka suoritettaisiin sairaanhoitaja (AMK)-tutkinnon jälkeen, kuten työryhmät ovat jo aiemmin esittäneet. Malli nostaisi osaamistasoa ja olisi linjassa myös pohjoismaisten koulutusmallien kanssa. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto selkeyttäisi urapolkuja ja varmistaisi ammattipätevyysdirektiivin edellyttämän automaattisen pätevyyden tunnustamisen ilman lisävuoden ammatinharjoittamisvaatimusta.

Huomautamme myös, että asiantuntijakuulemisten mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön joulukuussa 2025 järjestämässä keskustelutilaisuudessa ensihoitaja-, kättilö- ja

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp
Eriävä mielipide 1 /sd, vihr, vas

terveydenhoitajakoulutuksen lainsäädäntömuutoksista on käynyt ilmi, ettei valmistelussa ole lainkaan tarkasteltu mahdollisuutta ammattipätevyysdirektiivin mahdollistamaan suoraan, noin kolmivuotiseen kätilökoulutukseen, jollainen on käytössä esimerkiksi Tanskassa ja Alankomaissa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 26.3.2026

Aki Lindén sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Bella Forsgrén vihr
Aino-Kaisa Pekonen vas

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp
Eriävä mielipide 2 /kesk

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Hallitus ehdottaa muutoksia ammattikorkeakoululakiin ja opintotukilakiin. Hallituksen esityksen mukaan ammattikorkeakoululakia muutettaisiin siten, että ensihoitajakoulutus, kätilökoulutus ja terveydenhoitajakoulutus olisivat erilliseen sääntelyyn perustuvia koulutuksia, jotka suoritettaisiin sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi. Ensihoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen tavoitteellinen suoritus aika olisi 1,5 lukuvuotta ja terveydenhoitajakoulutuksen 1 lukuvuosi. Ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen voisi kuitenkin suorittaa edelleen myös nykyiseen tapaan yhtenäisenä koulutuksena sairaanhoitajakoulutuksen kanssa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että uudistuksen tavoitteena on, että sairaanhoitajakoulutuksen aiemmin suorittaneet voisivat pätevöityä ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan tehtäviin muulla tavoin, kuin suorittamalla toisen saman tasoisen ammattikorkeakoulututkinnon. Muutos selkeyttää ja sujuvoittaa hallituksen esityksen mukaan tutkinnon jo suorittaneiden koulutuspolkuja ja mahdollistaa tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen kohdentamisen niille, joilla ei ole vielä korkeakoulututkintoa tai opinto-oikeutta samantasoisien korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Hallituksen esityksen tavoitteet

Keskustan sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaryhmä pitää hallituksen esityksen tavoitteita sinänsä kannatettavina ja kannattaa opintojen rakenteen selkeyttämistä sekä päällekkäisyyksien poistamista niiltä opiskelijoilta, joilla on jo suoritettuna aiemmin sairaanhoitajan tutkinto, ja jotka suorittavat erikoistumiskoulutuksen toiselle erikoisalalle.

Hallituksen esityksen mukaan uudistuksen tavoitteena on mahdollistaa, että henkilö, joka on jo suorittanut sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimikkeellä sairaanhoitaja (AMK), voi myöhemmin kouluttautua ensihoitajaksi, kätilöksi tai terveydenhoitajaksi ilman, että hänen tarvitsee suorittaa uutta ammattikorkeakoulututkintoa. Tavoite on keskustan valiokuntaryhmän mielestä kannatettava, mutta on todettava, että jo tällä hetkellä ja aikaisempina vuosina on ollut mahdollista suorittaa terveydenhoitajan tai kätilön tutkinto erillisinä opintoja aiemmin suoritetun sairaanhoitaja- tai kätilötutkinnon jälkeen. Esimerkiksi 24.3.2026 päättyneessä korkeakoulujen kevään 2026 2. yhteishaussa oli mahdollista hakeutua opiskelemaan kätilö (AMK), täydentävät opinnot sairaanhoitajille (laajuus 270 op, 2 vuotta) tai terveydenhoitaja (AMK), muuntokoulutus sairaanhoitajille (240 op, 1,5 vuotta) opintoihin.

Kätilökoulutuksen esitettävät muutosehdotukset epäonnistuneita

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ensihoitajan, terveydenhoitajan ja kätilön koulutukset muutettaisiin rakenteeltaan modulaarisiksi. Ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutusten suorittaminen olisi edelleen mahdollista yhtenäisenä koulutuksena sairaanhoitajakoulutuksen

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp
Eriävä mielipide 2 /kesk

kanssa, jolloin opiskelija voisi suorittaa terveydenhoitaja- tai ensihoitajaopintoja yhtäaikaisesti sairaanhoitajaopintojen kanssa.

Erillisen ensihoitajakoulutuksen laajuudeksi esitetään 90 opintopistettä ja terveydenhoitajakoulutuksen laajuudeksi 60 opintopistettä. Kätilökoulutuksen laajuus ilmaistaisiin opintopisteiden sijaan tunneissa ja kuukausissa, eli se olisi laajuudeltaan 3 000 tuntia. Näiden opintojen tavoitteelliseksi suoritusajaksi esitetään 18 kuukautta, eli puolitoista vuotta. Tällä hetkellä erillisopintoina tarjottavien kätilöopintojen laajuus on aiemmista sairaanhoitajaopinnoista saatavien hyväksilukujen jälkeen pääsääntöisesti kaksi vuotta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi vuonna 2015 selvityksen kätilökoulutuksen rakennevaihtoehtoista. Selvityksessä arvioitiin kätilökoulutuksen toteuttamista kuuden eri rakenteellisen vaihtoehdon mukaisena. Vaihtoehdot olivat: 1) kätilön ammattiin johtava korkeakoulututkinto (180/210 op), 2) sairaanhoitajan ja kätilön kaksoistutkinto (270) ja vuoden työharjoittelu, 3) nykyistä koulutusta laajempi sairaanhoitajan ja kätilön kaksoistutkinto (300 op) 4) sairaanhoitajakoulutuksen (210) päälle suoritettava erillinen kätilön erikoistumiskoulutus (120 op) ja 5) kätilökoulutus (120 op) sairaanhoitajakoulutuksen (210 op) jälkeen suoritettavana ylempänä ammattikorkeakoulututkintona ja 6) sairaanhoitajan ja kätilön tutkintoihin johtava korkeakoulututkinto (300 op, ei täytä EU-direktiivin 2013/55/EU artiklan 41 kohdan b vaatimusta kätilökoulutuksen 3 600 tunnin työpanoksesta). Selvityshenkilöt ehdottivat kätilökoulutuksen järjestämistä ylempänä ammattikorkeakoulututkintona.

Vuonna 2019 Tampereen ammattikorkeakoulussa tehtiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana selvitys siitä, millaisilla koulutusrakenteilla kätilöiden siirtyminen työelämään olisi mahdollisimman nopeaa ja joustavaa. Selvityksen lähtökohtana oli edellä mainittu aiempi selvitys. Selvityksessä kuvattiin ehdotus kätilökoulutuksen järjestämisestä kansainvälisesti vertailukelpoisena ja kilpailukykyisenä EU-direktiivin vaatimukset täyttävänä YAMK-tutkintona.

Kätilökoulutus järjestettävä YAMK-tutkintokoulutuksena

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä kätilökoulutus tulisi järjestää kahden kätilökoulutuksesta tehdyn selvityksen antamien suuntaviivojen ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa ehdotetulla tavalla ylempänä ammattikorkeakoulututkintona. Opintojen kesto olisi kaksi vuotta (120 op, EQF taso 7). Koulutuksen laajuus tulisi ilmaista EU:n ammattipätevyysdirektiivin (2013/55/EU, artikla 41, kohta 1) mukaisesti myös ECTS-pisteinä eikä vain tunteina ja opiskeluun kuluvin kuukausina.

Muutosten seuranta

Hallituksen esittämien muutosten vaikutuksia tulee seurata tiiviisti ja arvioida minkälaisia vaikutuksia niillä on koulutusten houkuttelevuuteen ja osaavan työvoiman saatavuuteen. Hallituksella tulisi olla myös valmius muuttaa lainsäädäntöä, mikäli on havaittavissa, että nyt tehdyt muutokset heikentävät erityisesti kätilökoulutuksen houkuttelevuutta ja vaikuttavat pidemmällä aikavälillä heikentävästi työvoiman saatavuuteen.

Valiokunnan lausunto StVL 4/2026 vp
Eriävä mielipide 2 /kesk

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että sivistysvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 26.3.2026

Hanna-Leena Mattila kesk

Markku Siponen kesk